Wsparcie i nadzór opiekunów tymczasowych i dzieci pozostających pod ich opieką

Monika Jopek

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej we Wrocławiu

Projekt jest realizowany przez Miasto Wrocław i Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej we Wrocławiu
w partnerstwie z Funduszem Narodów Zjednoczonych na Rzecz Dzieci (UNICEF), przy wsparciu Rządu Stanów Zjednoczonych.

Podstawa prawna: Ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa/ Specustawa.

Zabezpieczenie dzieci uciekających przed konfliktem zbrojnym na Ukrainie oraz opiekunów tymczasowych na terenie Wrocławia

Opiekunowie tymczasowi, to najczęściej osoby najbliższe dziecku (dziadkowie, rodzeństwo, wujostwo lub przyjaciele rodzin).

WSPARCIE OPIEKUNÓW TYMCZASOWYCH			
Rok realizacji	Ilość zaangażowanych koordynatorów	Ilość opiekunów tymczasowych objętych wsparciem	Ilość dzieci objętych wsparciem
2022	21	556	582
2023	21	1106	1222
2024	19	576	619
2025	19	345	393
2026	19	216	237

Liczba opiekunów tymczasowych i dzieci zmniejsza się z uwagi na osiągnięcie przez dzieci pełnoletności, powroty na Ukrainę, migracje krajową i wewnętrzną.

Problemy/trudności opiekunów tymczasowych i będących pod ich opieką dzieci

Doświadczenia trudne/traumatyczne

- Separacja od rodziny: często przebywają bez opieki jednego lub obojga rodziców, utrata bliskich lub kontaktu z nimi
- Nagła zmiana otoczenia: kraju, kultury, języka, domu, szkoły, przyjaciół

Trudności w zakresie emocjonalnym

- Zespół Stresu Pourazowego (PTSD): lęk, nadpobudliwość, koszmary nocne
- Depresja i lęki: uczucie smutku, przygnębienia, obawy o swój los i najbliższych
- Zaburzenia zachowania: wybuchy złości, agresja, wycofanie, trudności z koncentracją uwagi
- Brak głębszej więzi z opiekunami tymczasowymi

Trudności w adaptacji społecznej

- Bariera językowa
- Izolacja społeczna: poczucie inności, brak zrozumienia otoczenia
- Kultura, zwyczaje, system wychowania: przyzwyczajenie się do innego systemu norm i wartości

Problemy/trudności opiekunów tymczasowych i będących pod ich opieką dzieci

- **Trudności w zakresie edukacyjnym/zawodowym**
- Przerwy w nauce, nauka online
- Braki programowe
- Stres szkolny: trudności w odnalezieniu się w nowej szkole presja nauki w innym języku
- W przypadku opiekunów praca poniżej kompetencji

Trudności w zakresie zdrowotnym

- Niechęć do opieki specjalistycznej (psychiatry, psychologa, terapeuty)

KOTY – dzięki partnerstwu z UNICEF 19 koordynatorów opiekunów tymczasowych wspiera opiekunów tymczasowych w opiece nad dziećmi

- Odwiedzamy opiekunów i dzieci w miejscu zamieszkania celem poznania ich warunków życia, jak opiekują się dziećmi, z kim mieszkają.

- Podczas pierwszego spotkania przedstawiamy się, informujemy o celu wizyty i kolejnych spotkaniach, które będą odbywać się min. raz w miesiącu, wręczamy dane kontaktowe do nas i ośrodka. Przekazujemy listę instytucji pomocowych, broszurę na temat wsparcia MOPS oraz ulotkę, jak zostać rodziną zastępczą. Materiały przekazujemy w języku polskim i ukraińskim.

- Zbieramy informację celem lepszego zrozumienia sytuacji życiowej opiekunów i dzieci, określamy potrzeby i dostosowujemy adekwatną pomoc.

- Pomagamy w załatwianiu spraw w zakresie urzędowym, mieszkaniowym, zdrowotnym, edukacyjnym.

- Zachęcamy i motywujemy do wsparcia specjalistycznego np. psychiatrycznego, psychologicznego, terapeutycznego w zależności od potrzeb. Kontaktujemy się z różnymi instytucjami celem uzyskania wsparcia dla opiekuna lub dziecka w języku ukraińskim.

KOTY – dzięki partnerstwu z UNICEF 19 koordynatorów opiekunów tymczasowych wspiera opiekunów tymczasowych w opiece nad dziećmi

- Rozmawiamy z opiekunami i dziećmi na temat przemocy, czym jest, jak reagować, gdzie należy ją zgłosić. W tym celu przekazujemy informacje na temat Standardów Ochronnych Małoletnich, numery alarmowe oraz rozmawiamy z dziećmi wykorzystując graficzną ulotkę.

- Organizujemy festyny, pikniki celem integracji środowisk.

- Dzieci mają możliwość korzystania z zajęć sportowych, rozwijających zainteresowania, półkolonii, kolonii.

- Podnosimy swoje kwalifikacje szkoląc się z tematów dotyczących: komunikacji wrażliwej kulturowo i różnic w podejściu wychowawczym między Polską a Ukrainą, rozumienia kontekstu kulturowego Ukrainy w codziennej pracy socjalnej, rozmów z opiekunami o przemocy i prawach dziecka w sposób wspierający i bezpieczny, stosowania zasad komunikacji bez przemocy.

Działania podjęte w ramach wsparcia w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej

- **128 przypadków występowania przemocy domowej, w których wdrożono procedurę „Niebieskie Karty”**. W rodzinach tych znajdowały się 215 kobiet, 148 mężczyzn oraz 283 dzieci.
- **Zapewniono bezpieczeństwo 15 dzieciom**, w ramach podejmowanych działań interwencyjnych, zgodnie z art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Dzieci te zostały umieszczone w innych, bezpiecznych środowiskach, takich jak: rodzina zastępcza, placówka opiekuńczo-wychowawcza lub u niezamieszkujących wspólnie osób najbliższych.
- **Usługi tłumacza języka ukraińskiego**, który wspierał specjalistów MOPS pracujących z osobami doświadczającymi przemocy oraz sprawcami przemocy (185 osób narodowości ukraińskiej: 82 dzieci i 103 osoby dorosłe).
- Realizacja szkolenia pn. „Między kulturami: podejście do rodziny i wychowania dzieci w Polsce i Ukrainie” dla 30 pracowników Działu Przeciwdziałania Przemocy Domowej MOPS.
- Opracowanie, wydruk i dystrybucję **materiałów edukacyjnych** w formie ulotek, kierowanych do osób doświadczających przemocy (10 tys. ulotek) i sprawców przemocy (10 tys. ulotek). Materiały informowały m.in. jak reagować na przemoc i gdzie się zgłosić po pomoc.

Wsparcie i nadzór opiekunów tymczasowych – wymiana doświadczeń, wypracowanie wspólnych standardów.

- Spotkanie online z przedstawicielami miast : Kraków, Poznań, Łódź, Warszawa – 19 września 2025 r.
- Wizyta studyjna w Krakowie – 6-7 października 2025 r.
- Wizyta studyjna w Krakowie – 17-18 października 2025 r.
- Wypracowano **formularz, który jest przeprowadzany z opiekunem tymczasowym na temat jego i dziecka sytuacji** oraz oświadczenie opiekuna tymczasowego.

Wsparcie i nadzór opiekunów tymczasowych – wymiana doświadczeń, wypracowanie wspólnych standardów.

TEMATY

- jak realizowany jest nadzór u opiekunów tymczasowych,
- jakie podejmowane są działania,
- jak często nadzorowane jest środowisko,
- jak realizowane są standardy ochrony małoletnich,
- w jaki sposób dokumentowane są te działania.

POJAWIAJĄCE SIĘ TRUDNOŚCI

- jeden opiekun dla kilkunastu dzieci,
- opiekun nie mieszka z dzieckiem – zamieszkuje w innym mieście,
- brak kontaktu z opiekunem,
- brak adresu opiekuna,
- czy ustanawiane są RZ wśród opiekunów tymczasowych, jak radzą sobie z realizacją badań psychologicznych w sytuacji, gdy opiniowany nie mówi w języku polskim,
- jak się porozumiewają w sytuacji, gdy opiekun nie mówi po polsku.

Co możemy jeszcze zrobić ?

- Uproszczone procedury legalizacji pobytu – mniej formalności, krótsze terminy.
- Dostęp do bezpłatnej pomocy prawnej i tłumaczy.
- Dostęp do mieszkań i wsparcie w zakwaterowaniu – dopłaty do najmu, rozszerzenie programów najmu.
- Bezpłatne kursy języka polskiego dla dorosłych i dzieci.
- Pomoc w uznawaniu dyplomów i kwalifikacji.
- Więcej asystentów międzykulturowych.
- Programy integracyjne w szkołach, społecznościach lokalnych.
- Wsparcie psychologiczne, psychiatryczne, terapeutyczne w języku ukraińskim.
- Kampanie społeczne przeciwko dyskryminacji i dezinformacji.
- Systematyczne finansowanie dla gmin, które realnie wspierają uchodźców.
- Partnerstwa między rządem a organizacjami społecznymi.
- Wymiana doświadczeń, dzielenie się dobrymi praktykami. Ujednolicanie systemu wsparcia w sytuacjach, gdzie dane działania sprawdzają się.

Dziękujemy za uwagę

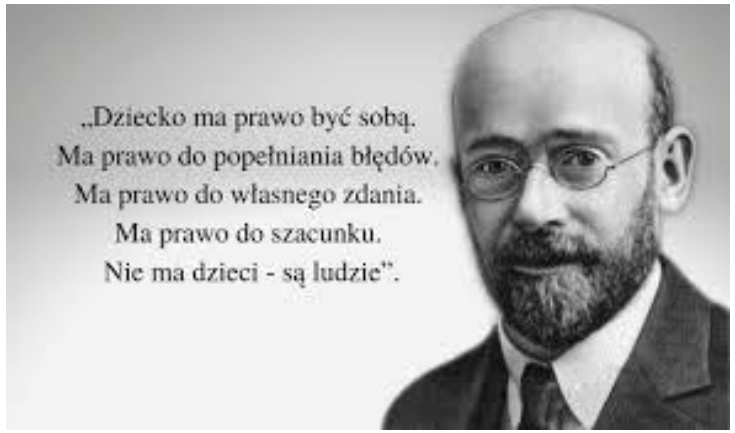

MOPS Wrocław miasto spotkań

MOPS Wrocław Rodzicielstwo zastępcze

unicef dla każdego dziecka

Projekt jest realizowany przez Miasto Wrocław i Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej we Wrocławiu
w partnerstwie z Funduszem Narodów Zjednoczonych na Rzecz Dzieci (UNICEF), przy wsparciu Rządu Stanów Zjednoczonych.